

Article Arrival : 12/04/2021

Published : 27.05.2021

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sss.3189>Reference Bostan, A.H, Eryılmaz, M.A, Bostan, E & Sargin, K (2021). "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Yabancı Uzmanların Mesleki Ve Teknik Eğitime Dair Raporları Ve Bunların Uygulanabilirliği" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:83; pp:2482-2491

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA YABANCI UZMANLARIN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME DAİR RAPORLARI VE BUNLARIN UYGULANABİLİRLİĞİ

Reports of Foreign Experts on Vocational and Technical Education and Their Applicability In The Early Years Of The Republic

Ahmet Hakan BOSTAN

Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf Öğretmeni, Konya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3298-7597>**Mehmet Ali ERYILMAZ**

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Doktora Öğrencisi, Ankara/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1729-8806>**Emel BOSTAN**

Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf Öğretmeni, Konya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7433-2006>**Kültiğın SARGIN**

Milli Eğitim Bakanlığı, Müzik Öğretmeni, Konya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-97084981>

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Cumhuriyetin ilk yıllarında yabancı uzmanların Mesleki ve Teknik Eğitime katkılarını incelemektir. Nitel araştırma deseninin benimsendiği bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda 1925-1940 yılları arasında Türkiye'ye gelen yabancı uzman raporları incelenmiştir. Doküman analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, dönemin şartlarında birçok konuda muasır medeniyetler seviyesine ulaşma çabasında olan Türkiye'nin, bu devletler arasındaki mesafeyi kapatamadığı ve günümüzde bile bu çabanın devam ettiği, yabancı uzmanların raporlarının çok sayıda değerli öneri içerdiği ve benzer tavsiyelerde buldukları, ancak o dönemin şartlarında uygulanabilirliği düşük olduğu, kendi sosyo-kültürel yapımızın ve ülkemizin gereklilikleri dikkate alınarak yapılan eğitim reformları fayda sağlaması bakımından daha anlamlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Uzmanlar, Teknik Eğitim, Mesleki Eğitim

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the contributions of foreign experts to Vocational and Technical Education in the early years of the Republic. In this research, in which qualitative research design was adopted, document analysis was used as the data collection method. Within this framework, reports of foreign experts that visited Turkey between 1925-1940 were examined. According to the findings obtained as a result of document analysis, it was concluded that Turkey, striving to reach the level of contemporary civilizations in various fields under the conditions of the period, was unable to close the distance with those countries and even today this goal is still pursued, and the reports of foreign experts contain many valuable suggestions and provide similar recommendations; however, the applicability of them was low under the conditions of that period, and educational reforms, prepared considering our own socio-cultural structure and the requirements of our country, would be more meaningful in terms of their benefits.

Keywords: Foreign experts, Technical Education, Vocational Education

1. GİRİŞ

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte her alanda olduğu gibi eğitim alanında da ciddi yenilikler yapılmıştır. Savaştan çıkmış yorgun ve eğitimsiz bir nesille karşı karşıya kalan genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti, eğitimde birçok yenilikler yapmıştır. Genç Cumhuriyet modernleşmek için yönünü batıya çevirmiş ve modernleşmeye boyut ve çeşitlilik kazandırmak istemiştir. İşte bu noktada nitelikli insan yetiştirmenin temeli eğitimden geçtiği ortaya çıkmıştır.

Ülkelerin kalkınmasında ve modern kültür düzeyine ulaşmasında üç temel faktörden (doğal kaynaklar, sermaye ve emek) en önemlisi "emek" faktörüdür. Bu bağlamda kaliteli eğitimin yaşamın her alanında olumlu etkisi unutulmamalıdır. Eğitimdeki bu artış ekonomik büyümeye olumlu katkı sağlayacak ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin daha iyi iş imkanlarına sahip olması ve istihdam olanaklarının artması üzerinde olumlu etkileri olacaktır (Yıldırım ve Şahin, 2015).

Türkiye Cumhuriyeti karşılaştığı ekonomik zorlukları geliştirmek için bazı hamleler başlatmıştır. 1923'de İzmir İktisat Kongresinin toplanması, devletin iktisadî kalkınmayı gerçekleştirecek strateji ve politikalar belirlenerek yeni bir süreç başlatmıştır (Akkutay, 1996). Buna göre; sanayi mektepleri bölgelerin ihtiyaçları doğrultusunda kurulacak ve öğretim İktisat Vekaleti'nin Sanayi Müdüriyet-i Umumiyesi gibi yetkili bir merkezce düzenlenecek, öğretim uygulamalı olacaktır. Ayrıca sanayi çırak okulları, usta kursları açılacak, uzmanlaşmayı sağlamak için sanayi mektepleri bitirenler Avrupa'ya gönderilecektir. Anlaşıldığı üzere mesleki teknik eğitim meselesi önemsenmiş ve sonraki yıllarda da genç Cumhuriyetin en önemli meselelerinden biri olan sanayileşme sürecinde ciddi bir şekilde ele alınmıştır (Soydan, 2013).

Atatürk, teori ile pratiği birleştiren, eğitimde uygulama ve çalışmaya odaklanan bir yaklaşımla mesleki ve teknik eğitimin yolunu açmıştır. Atatürk, genç cumhuriyetin sanayileşmesi için mesleki ve teknik eğitimi önemli bir araç olarak görerek, modernizasyon ve gelişme için özel çaba sarf etmiştir. Bu yöndeki görüşleri ve çabaları, ulusal bir mesleki ve teknik eğitim sistemini oluşturmuştur (Duman, 2005).

Binbaşıoğlu'na (1995) göre, Cumhuriyet döneminde Türk eğitiminin ilkelerini ifade eden ilk genelge 8 Mart 1923 tarihinde yayımlanmıştır. Bu genelge, eğitimin temel amacının milli ve modern eğitimi ülkenin en ücra köşelerine taşımak olduğunu vurgulamaktadır. Mesleki alan ile ilgili olarak "Taksim-i a'malin (iş bölümü) çok popüler olduğu bölgelerde mesleki eğitimin farklı becerilerin (terfi) gelişimini etkilediği söylenmektedir. Bu ilk genelgede belirtildiği gibi, Cumhuriyetin ilk yıllarında mesleki eğitime özel önem verilmiştir (aktaran: Akdağ, 2008).

Mesleki-teknik eğitim alanında uygulanmaya çalışılan politika ve görüşler genel bir çerçevede incelendiğinde, Atatürk'ün yönlendirmeleri ve başlattığı çalışmalar doğrultusunda mesleki eğitimde, 1920-1940 zaman aralığında yurt gerçeklerine ve koşullarına uygun, meslek elemanı yetiştirmeye yönelik bir politika izlenmiş ve böylelikle ulusal bir mesleki-teknik eğitim sistemi kurulmuştur (Duman, 2005).

Cumhuriyetin ilanından ardından, Türkiye kendine özgü bir eğitim sistemi oluşturmak için Almanya, ABD, Avusturya, Fransa, Belçika, İsviçre gibi ülkelerden Yabancı uzmanları ülkeye çağırmıştır. Bu uzmanların görüşleri alınmış, sahada atfedilmiş, davetli uzmanların bir kısmı konferanslar vermiş, bir kısmı seminerlere katılmış ve bir kısmı da bir rapor halinde önerilerini sunmuştur (Sulubulut, 2014).

İlk ve orta öğretimden meslek öğretimine, tıp fakültesinden güzel sanatlara vb. birçok alanda yabancı uzmanlar ya danışman ya da doğrudan görevli olarak sahada çalışmışlardır. Bu durum Cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen bilinçli bir politika olduğu düşünülmektedir (Katoğlu, 2000). Ülkeye davet edilen yabancı uzmanlara bakıldığında; 1924 yılında Amerikan eğitimcisi Prof. John Dewey (1859–1952) ile başlayan süreçte Türkiye'ye davet edilen araştırmacılar şunlardır: Dr. Künhe (1925), Omer Buyse (1927), Adolphe Ferriere (1928), Prof. Albert Malche (1932), Mis Parker (1934), Jung (1930) ve 1933–1934 yıllarında Türkiye'de geniş çapta iktisadi incelemelerde bulunan Amerikan heyetidir (Demir ve Şen, 2009; Doğan, 2012).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı: 1924-1940 arası dönemde Türkiye'ye gelen yabancı uzmanların raporlarında yer alan ortak sorunları, o dönemin Mesleki ve Teknik Eğitim sistemine ilişkin görüşlerini güçlü bir şekilde vurgulamak ve çözüm önerilerini belirlemektir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma Cumhuriyetin ilk yıllarında yabancı uzmanların Mesleki ve Teknik Eğitime katkılarını incelemeyi amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: s.39). Çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsam içine almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: s.187).

4. BULGULAR

4.1. Profesör John Dewey'in Raporları (1924)

Genç Cumhuriyet eğitime önem vermiş ve ilk olarak dönemin ünlü eğitim bilimcilerinden olan John Dewey'i ülkeye davet etmiştir. John Dewey, Cumhuriyet Döneminde milli eğitim teşkilatının düzenlenmesi ve ülkenin bütüncül bir şekilde gelişmesi için kalkınma-eğitim ilişkisinin kurulması noktasında bilgisine ilk başvurulmuş yabancı uzmandır (Akkutay, 1996; Özel, 2007). Eğitim sisteminin geneli üzerinde incelemelerde bulunan Dewey bir rapor hazırlamış ve bakanlığa sunmuştur. Bu raporda Teknik ve Mesleki eğitimi ilgilendiren bölüme baktığımızda,

Bütçeye Konulması Gerekli Tahsisat Hakkında Muhtıra başlığı adı altında ilk olarak:

Gençleri beceri ve ihtiyaçlarına göre mesleklere hazırlayacak meslek liseleri, çeşitli bölgelerin ihtiyaçlarına göre ticari ve tarımsal meslek kursları, 8 10 yaşındaki çocuklar için eğitim mesleki eğitimler için programlar hazırlama görevine yerine getirmesi için bir şube oluşturulması, şeklinde düşüncelerini belirtmiştir (Karagöz, 2019).

Yine John Dewey hazırlamış olduğu ilk raporunun 8. maddesinde;

Mesleki orta mekteplerinin (yani iptidai mektepler mezunlarından yüksek tahsili takip etmeyerek ziraat ya da çalışma yaşamına dahil olan öğrenciye ve iptidai mektepleri ikmal etmeden (tamamlamadan) önce okulu bırakanlar ve ameli (pratik-uygulamalı) öğrenim görmek isteyenlere yönelik okulların) gelişimi. Bu gibi mekteplerin gelecek sene küşadını (kurulmasını) tavsiye edemem. Fakat bütçede bu konu için teşkil edilecek bir inceleme komisyonu için ödenek ayrılır. Komisyon üyelerinin bir kısmı, yabancı memleketlerde bu gibi mektepleri incelerler; diğer kısmı da Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde, mahalli şartları ve sınai kabiliyetleri gözlemler, yeni açılacak mekteplerin yerlerini tayin ederler, bu mektepler için aday muallimleri tayin ve tefrik (ayırt etmek) ederler, şeklindedir (Karagöz, 2019).

John Dewey'in hazırlamış olduğu esas rapor da ise;

Meslek okullarında programların, okulların bulunduğu yörenin durumuna bağlı olarak daha esnek olması ve çeşitlendirilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir (Akkutay, 1996). Belediye idareleri altındaki bütün elektrik vesaiti nakliye müesseseleri (taşıma aracı kurumları) birer tatbikat (uygulama) mektebi gibi olmalıdır. Bu mektebin gayesi yalnız birkaç çırağı yetiştirmek değil, başka yerlerde açılacak bu çeşit fenni müesseseleri tesis ve idare edecek liyakatte (kabiliyet) adam yetiştirmek üzere bir kısım müdavimlerine daha mükemmel ve daha yüksek fenni tahsil vermektir ibaret olmalıdır. Her sanat mektebi, bu gibi ameli teşebbüsler ile alakadar olmalı ve talebe, mezuniyet diploması almadan önce görmüş oldukları derslerin uygulamalı yönlerini sanayi kuruluşlarında staj şeklinde çalışmaya mecbur edilmelidir. Aynı prensip, hükümet idaresindeki maden, orman, tren, telgraf ve telefon gibi müesseseleri kapsayacak şekilde olmalıdır, şeklinde ifade etmiştir (Karagöz, 2019).

Dewey'in raporunu özüne bakacak olursak, genç Cumhuriyet'in muasır medeniyetler seviyesine, hür ve bağımsız bir devlet halinde gelişmesi için ısrarla eğitimin üretken olmasını ve belli bir amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmesi, gençleri, yetenekleri ve ihtiyaçlarına göre mesleklere hazırlamak için mesleki ortaokullar, çeşitli yerlerin ihtiyaçlarına göre ticaret ve ziraat meslek kurslarının açılmasını önemle belirtmiştir (Akkutay, 1996; Okur, 2005; Kılınç, 2016).

John Dewey Raporu, kendisini çağıran bakan ve ondan sonraki bakanlar döneminde değil de, 1926 da Mustafa Necati'nin eğitim bakanlığı döneminde değerlendirilmeye başlanmıştır (Akdağ, 2008; Kılınç, 2016).

Alfred Kühne'nin Türkiye de Mesleki Terbiyenin İnkişafına (Mesleki Eğitimin Gelişimine) Dair Raporu(1925)

Yapılacak eğitim reformları ve yeniden düzenlenecek eğitim kurumları hakkında bilgisi alınmak istenen bilim adamlarından ikincisi (Akkutay, 1996) Alman Ticaret ve Sanayi Bakanlığı danışmanı olan ve 1925 yılı sonlarında meslek okulları hakkında incelemelerde bulunmak üzere Alman pedagoğu Kerschensteiner'in tavsiyeleri ile Türkiye'ye gelen Alman profesörü Kühne'nin hazırladığı rapordur (Demirtaş, 2008; Doğan, 2012; Baysal ve Ada, 2015; Karagöz, 2019).

Kühne, İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir ve Bursa'daki mesleki mekteplerde gözlem yapmıştır. Mesleki eğitimi incelemesi için davet edilen Kühne, Türk eğitim sisteminin genel problemlerini ele aldığı fakat ağırlığını mesleki eğitime verdiği bir rapor vererek ülkesine dönmüştür (Sulubulut, 2014).

Kühne, yazdığı raporun ilk bölümünde, Türkiye'de üretken bir ticari ortamın oluşması için şartları uygun olduğunu, bunun için bireylerin daha iyi yetiştirilerek niteliklerinin artırılmasının gerektiğini belirtmiştir. Kühne, Almanya ve Batı Avrupa'daki mesleki eğitim modellerinin direkt olarak kullanılamayacağını, Türkiye'nin kendi şartlarına uygun olanı bulması gerektiğini söylemiştir.

Mesleki eğitim de başarıyı yakalamak için temel eğitimden başlayarak öğrencilerin geliştirilmesi gerektiğini ve derslik sayısının yetersiz olduğu durumlarda daha fazla öğrenciye ulaşabilmek için ikili sisteme dönülmesi gerektiğini ifade etmiştir (Ortak, 2004; Ekizceli, 2006; Doğan, 2012; Sulubulut, 2014).

A. Kühne, raporunun daha sonraki bölümlerinde hali hazırda var olan sanat okullarının durumlarını tespit etmiş, bu sanat okulları kapsamına çıraklık ve kalifiye işçi yetiştirme okullarını da eklemiştir (Baysal ve Ada, 2015). Bunlar:

- ✓ Eskişehir ve Haydarpaşa Demiryolu Çıraklık Okulları (ilkokuldan sonra 4 yıl öğrenim süreli)
- ✓ Tophane Ordu Atölyeleri (öğrenim süresi 4 yıl-yatılı),
- ✓ İstanbul, İzmir ve Ankara Sanat Okulları (3 yıllık temel eğitimden sonra bu okulun öğrenim süresi 4 yıldır),
- ✓ Ortaköy Çıraklık Okulu (ağaç işleri ve terzilik),
- ✓ Ankara Ziraat Okulu (2 yıllık sanayi şubesi) ve
- ✓ İzmit Sepet Örne Mektebi'dir (Akkutay, 1996; Baysal ve Ada, 2015; Karagöz, 2019).

Dr. Kühne çıraklık eğitiminin bir hayat tarzı, bir kültür meselesi olduğunu belirterek Türkiye ve Almanya'daki çıraklık uygulamalarının tamamen farklı olduğunu belirtmiştir. Çıraklık eğitiminin temelinde yer alan ustaların olduğunu belirtmiş ve öncelikli olarak usta öğreticilerin yetiştirilmesini üzerinde durmuştur (Akkutay, 1996).

Yeni kurulan Cumhuriyet hükümeti demiryolu ulaşımına öncelik vermesi, bu işi yapacak çok sayıda nitelikli bireylere ihtiyaç olduğunu ve bu bireylerin çıraklık uygulamasıyla yetiştirilmesini gerekli kılmıştır (Akkutay, 1996). Haydarpaşa'da Tevfik Bey ve hareket müşaviri olan Mösyö Dikman'ın beyanlarına göre çırak sayısının yetersiz olduğunu, Eskişehir'de ise mühendis Doverşak tarafından yeni tesis edilen atölyede fazla sayıda çırak yetiştirmenin mümkün olduğunu göstermiştir (Ortak, 2004). Kühne, bunun için Alman tecrübelerinden faydalanılabileceğini, Prusya-Hessen Şimendifer İdaresi Çırak Umumu adındaki kitap ile Alman teknik mektep umumu encümeni tarafından yazılan mecmualardan faydalanılabileceğini söylemiştir (Karagöz, 2019).

El sanatkârlarının yetiştirilmesi hususu çıraklık eğitimine oranla oldukça gelişmiştir. İstanbul ve bilhassa İzmir'deki sanayi okullarından olumlu intiba aldığını ve buralarda yetişenler diğer okullarda usta öğretici olarak görev yapmaktadırlar. Bununla birlikte İstanbul ve İzmir sanayi mekteplerinde uygulamalı ve teorik okul olarak güçlendirmek gerekir ve Ankara'daki okulun tamamen yenilenmesi gerektiği belirtmiştir (Akkutay, 1996; Karagöz, 2019).

Teknik eğitimde ise nitelikli işçi ile mühendis arasında bağı kuracak, işçilere teknik bilgiyi aktaracak ve ortaya çıkan ürünün kontrolünü yapacak teknisyenlerin yetiştirilmesidir. Sadece İstanbul'da kondüktör okulu buna örnek teşkil etmektedir. Şimendiferlerin büyük olan ihtiyacının giderilmesi için bu okulun geliştirilmesi gerektiğini ve bu okulun aynı zamanda mimar yetiştiren bir inşaat mektebine dönüştürülebileceğini söylemiştir (Akkutay, 1996; Sulubulut, 2014; Karagöz, 2019).

Kühne, raporunda gelişen iş hayatının bir parçası olan ticaret okulları ve ticaret eğitime yer vermiştir. Ticaret eğitimi veren okulları üç grupta incelemek mümkündür. Birinci grupta; ilkököl mezunlarının kabul edildiği küçük ticaret işletmeleri için eleman yetiştirmekte olan “Ameli Ticaret Mektepleri”dir. İstanbul Ticaret Mekteb-i Alisi ve Konya, Trabzon gibi şehirlerdeki okullar bu gruptandır. İkinci grup olarak; esaslı bir ticaret ve yabancı dil eğitimi veren ve büyük ticarethaneler, bankalar ve sanayi işletmeleri için eleman yetiştiren dört meslek okulları mevcuttur (Ortak, 2004). Bunlar:

- 1- İlköğretimini bitiren öğrencilere uygulamalı ticari bilgiler veren pratik ticaret okulu.
- 2- Büyük ticari işletmelere, sanayi kuruluşlarına ve bankalara eleman yetiştiren yüksek ticaret okulları.
 - a) Üç yıl süreli, en az lise birinci sınıfı bitirenlerin kabul edildiği Yüksek Ticaret Okulu.
 - b) Galatasaray Lisesinin orta kısmını bitirenlerin kabul edildiği Galatasaray Yüksek Ticaret Okulu.
 - c) İlköğretimini bitirmiş olanların kabul edildiği beş yıl süreli ticaret öğretimi veren İstanbul Hayat Mektebi.
 - d) İlköğretimini bitirmiş olanların kabul edildiği dört yıl süreli İzmir Dil ve Ticaret Okulu.
- 3- Öğrenim süresi üç yıl olan, lise veya yüksek ticaret okulu mezunlarının kabul edildiği, yüksek dereceli memur ve banka müdürleri yetiştiren İstanbul Yüksek Ticaret Okulu (Ortak, 2004; Karagöz, 2019).

Sınıflandırılma incelendiğinde okullarda uygulanan programlar birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Farklı ihtiyaçlar doğrultusunda değişik seviyelerde eleman yetiştirilmektedir. Okulların araç gereçleri ve yazı makinası genel olarak yeterli miktardadır. Okullarda verilen eğitime ek olarak Alman çıraklık sisteminde olduğu gibi ticarethanelerde haftalık sekiz saat pratik eğitim verilmesinin faydalı olacağı belirtilmiştir. İktisat alanıyla ilişkili olan ve verimliliği esas alan işletme alanında da eğitimlerin başlanması gerektiği son derece faydalı olacaktır. Diğer eğitim dallarında olduğu şekilde ticaret eğitiminin yürütülmesinde ön şart, öğretmen yetiştirmektir. Ticaret okulları öğretmenleri özel bir eğitimle yetiştirilmelidir (Akkutay, 1996).

Kühne ayrıca kadınların mesleki eğitimleri ile de ilgilenmiş, onlara özel olarak açılacak okullarda çeşitli derslerin yer almasını (okullarda ev idaresi, çocuk bakımı, biçki ve dikiş vb.) istemiştir (Ekizceli, 2006). Kız öğrencilerin teknik eğitimi İstanbul ve Üsküdar’daki kız sanayi okullarında yapılmaktadır. Bu okullar Belçika kız teknik eğitiminin planını kabul etmiştir. Bu okullarda çamaşır dikmek, işlemek ve terzilik öğretilmektedir. Bu planın Türk halkına uygun olmadığı düşünülmektedir ve esaslı bir reforma ihtiyaç vardır. Okulların teçhizat açısından yetersiz olduğu görülmektedir (Akkutay, 1996; Ortak, 2004; Karagöz, 2019).

Kız teknik okullarından mezun olan öğrenciler bağımsız iş kurma olanağına sahiptirler. Kızların bağımsız iş kurma imkanına sahip olmaları onların ilerleyen yıllarda kadın hakları açısından büyük bir güç olacaklarının işareti olarak değerlendirilmelidir. Ev ekonomisi, ev idaresi ile aile bireylerinin sağlığı ülkenin kalkınması ve verimlilik açısından önem arz etmektedir. Kadınların eğitimi ayrı bir konu olarak ele alınmalı kız teknik eğitimi için yetiştirilen öğretmenler tarafından yürütülmelidir (Akkutay, 1996).

Mesleki okulların idaresi noktasında en doğru yönetim şeklinin belirlenmesi ve geliştirilmesi önemli bir husustur. Yapılan incelemeler sonucunda okulların yönetimi ile ilgili herhangi bir plan olmadığı görülmektedir. Meslek okullarının ilgili oldukları bakanlıklara bağlı olmaları bu okulların faaliyetleri açısından olumlu olsa da bir süre sonra okul işlerinin çokluğu bakanlıkların asil işlerini engelleyebilirdi (Akkutay, 1996; Ortak, 2004; Karagöz, 2019).

Kühne raporunda, ilk olarak mevcut durumu tespitiye çalışmış daha sonrada yapılması gerekenleri ifade etmiştir. Teknik eğitim sistemini geliştirirken Almanya ya da batılı ülkelerden birebir almanın doğru olmadığını ülkenin kendi modelini oluşturması gerektiğini ifade etmiştir. Raporda öğretmenlerin maaşlarının çok düşük olduğunu ve meslek öğretmenlerinin daha çok kazanabilecekleri için özel sektöre kayabileceğini ve bunun önlenmesi için öğretmen maaşlarının artırılmasını söylemiştir. Dr. Kühne 1925 tarihli raporunda okuma yazma öğrenme sürecinin uzun olduğunu ve buna neden olarak uygulanan harf sisteminden kaynaklandığını belirtmiştir. Ülkemizde 01.11.1928 tarih ve 1353 nolu Türk Harflerinin Kabul Tatbiki Hakkında Kanunla yeni bir harf sistemine geçilmiş ve okuma yazma yaygınlaştırılmıştır (Baysal ve Ada, 2015).

Kühne, Türkiye’den ayrılmadan önce vermiş olduğu bir röportajda, bakanlığın ülkede yer alan hali hazırdaki okullar ve olması gereken meslek okullarına dair bir proje sunması için çağrıldığını lakin

bugünkü durumda Türkiye’de meslek okullarının neredeyse yok denilecek kadar az olduğunu söylüyordu. Türkiye gibi bir tarım ülkesinin ticaret ve tarım alanlarındaki okulların yenilenmesi ve gelişmesi için çok şeye ihtiyacı olduğunu belirtiyordu. Kühne’nin sunmuş olduğu rapor derinlemesine ve pratik çözümler sunmadığı için, Bakanlıkça çok fazla dikkate alınmamış ve başka uzmanlar çağrılmıştır (Kılınç, 2016).

Kühne’nin tavsiye ettiği lise sayısının artırılması meselesi uygulamaya konmuş lise sayısında hızlı bir artış yaşanmıştır, ancak mesleki ve teknik okul sayısındaki artış aynı hızda olmamıştır. Aksine 1923’ten sonra 1927’ye kadar mesleki ve teknik okul sayısı artmak yerine azalma göstermiştir (Özel, 2007).

4.2. Omer Buyse’nin Teknik Öğretim Hakkındaki Raporu (1927)

Alman profesörü Kühne’nin raporu fazla orijinal bulunmadığı için bir başka yabancı uzmanın çağrılmasına karar verilir. Bu, Belçika Teknik Eğitim uzmanı Profesör Omer Buyse’dur (Ekizceli, 2006). Mısır asıllı olan Buyse, Amerikan eğitim yöntemlerini uyguladıktan sonra Belçika’ya giderek orada iş üniversitesini kurmuştur (Sulubut, 2014). Buyse, 1927 yılında mesleki ve teknik eğitim sistemi ile ilgili incelemeler yapmış ve ilk defa açılacak olan mesleki ve teknik okullarla ve programlarıyla alakalı raporlar sunmuştur (Tangülü, Karadeniz ve Ateş, 2014). Omer Buyse’nin raporu doğrultusunda program, yönetim, denetim, yükseköğretim reformu, öğretmen yetiştirme gibi önemli noktalarda hazırladığı raporlar çağdaş bir eğitim için yol gösterici olmuştur (Demirtaş, 2008).

Çağdaş dünyada iş bölümü ve uzmanlaşmanın önemli olduğuna dikkat çeken Buyse, devletin siyasi, sosyal ve ekonomik görevlerini gerçekleştirebilmesi için bireylerin çalışarak üzerine düşeni yapmalarıyla mümkün olabileceği gerçeğini ifade etmiştir (Akkutay, 1996).

Buyse raporunda Belçika’yı örnek vermiş, teknik eğitimin ekonomik gelişme içerisindeki önemini belirtmiştir. Belçika’da sanayiye kuranların ve geliştirenlerin mesleki teknik okullarında eğitim gören bireylerin olduğunu belirtmiştir. Türkiye’nin de benzer bir yol izleyerek küçük sanatlarını endüstri haline dönüştürmesinin mümkün olabileceğini belirtmiştir. Buyse, Türkiye’nin doğal kaynaklar açısından zengin olduğunu, teknik bilgi üretiminin refah artıran bir süreç olduğunu, enerji tasarrufu sağlayarak yüzde 30 fazla sanayi üretimi yapmanın tarımda ve hayvancılıkta verimi artırmanın yolunun eğitimden geçtiğini vurgulamıştır (Baysal ve Ada, 2015). Böylelikle Türkiye’de, usta-çırak ilişkisi şeklinde ilerleyen el sanatları biçiminde süregelen üretim süreci mesleki ve teknik okulların açılmasıyla sanayi tipi üretime geçilecek, Türk talebeleri gelir elde edebileceği gibi çalıştıkları sanat dalında işveren de olabileceklerdir (Sulubut, 2014).

Dr. Buyse, Ankara, Konya, Uşak, İzmir, Kütahya, Aydın, Adana ve İstanbul’da bir süre gözlem yaptıktan sonra ve bu şehirlerdeki teknik eğitim okullarının ne tarz çalışmalarda bulunması gerektiğini raporunda ayrıntılı olarak belirtmiştir (Kartal, 2016). İnceleme sonunda, yeni meslek alanları açmak, var olan meslek okullarını yenilemek, akşam okulları ihtiyacını gidermek, yoksul vatandaşlar için kurs açmak, kalifiyeli çalışanlar için teknik okul açmak ve teknisyen yetiştirmek ve bu okullara öğretmen yetiştirilmesi gerektiğini vurgulayan raporunu yazdı. Raporda en çok üzerinde durduğu konu ise, kalifiyeli çalışanlar yetiştirmek için, mevcut veya yeni açılacak mesleki okulların, bölgelerin şartlarına uygun olması gerektiğidir. Örneğin Kütahya’da çinicilik, Adana’da tarım ve tekstil, İzmir’de dokuma sanayi okulu açarak, düzenlemenin bu şekilde yapılabileceğini söyledi. Ayrıca, mesleki eğitimin yönetimine yerel sanayi ve ticaret odalarının temsilcilerinin de katılması gerektiğini vurguladı (Gürtunca, 2018). Buyse raporunda, Ankara Atatürk İş Üniversitesi ve seçilecek diğer bölgelerde kurulacak teknik okullar ile Türkiye’nin beklenen gelişmeyi sağlayabileceğini, teknik okullar ve meslek okullarının sanayi ve sanatların önünde yürüyerek kalkınmaya rehberlik edeceğini belirtmiştir (Baysal ve Ada, 2015).

Okullarda tatbiki yönelik eğitime daha fazla önem verilecek, öğrenenlerin iş becerilerini sosyal yaşamın koşullarına uygun olarak geliştirmek maksadıyla endüstride staj yapmalarının imkanı olacaktır.

İş üniversitesinin yapısı ve içereceği, şubeleri raporda şu şekilde sıralanmıştır:

- 1- Hazırlık Kısmı: Öğrenim süresi üç yıl olup, 12–14 yaşları arasındaki çocukları kapsamaktadır.
- 2- Teknik Kısım: Aşağıdaki sanat şubelerini bulunduran ve üç yıl devam eden bölümdür.
 - a- Taş İşleri Şubesi: Taşçılar, mermerciler, betoncular, sıvacılar, kuyucular vb. için
 - b- Ağaç İşleri Şubesi: Doğramacılar, marangozlar, mobilyacılar, arabacılar vb. için

c- Maden İşleri Şubesi: Bina ve araba demirciliği, sobacılık, kalorifercilik vb. için

ç- Elektrik İşleri Şubesi

d- Sıhhi Tesisat Şubesi

e- Süsleme Sanatı Şubesi

3- Yüksek Teknisyenler Kısmı: Öğrenim süresi iki yıldır. Aşağıda belirtilen sanat şubelerini içerir:

a- Bayındırlık İnşaatı ve Yolar Bölümü: Beton, inşaat ve yol inşaatı ile ilgilenenleri, bina ve yol kontrolörleri ve ressamlarını yetiştirir.

b- Elektrik İşleri Bölümü: Elektrik, telefon, telgraf tesisatı ile ilgilenenleri, teknik elemanları, santral ve demir yolu kondüktörlerini yetiştirir.

c- Ziraat Makineleri Konstrüktörü, Makine Kondüktörü ve Ressamlar Bölümü: Sanayi ve demiryolları teknisyenlerini, denizcilik, otomobil ve traktör tamircilerini yetiştirir.

ç- Sanatlar Bölümü: İmalat uzmanları yetiştirir.

d- Tezyini Sanatlar Bölümü: Güzel yazı, ressam ve dekoratörleri, kalıpcılar, tas, mermer ve tahta oymacılarını, çömlekçiler, nakış, halı ve kitap ressamlarını yetiştirir.

e- Teknik ve Meslek Okullarına Öğretmen Yetiştirme Bölümü.

4- Uzman Yetiştirme Kursları: Öğrenim süresi bir yıl olarak düşünülen bu kurslarda yabancı ülkeler seviyesinde uzman yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Akkutay, 1996; Ortak, 2004; Ekizceli, 2006; Baysal ve Ada, 2015; Kılınç, 2016).

İş üniversiteleri halkın refahını artıracak kuvvetli bir kalkınma hamlesi olacaktır. Modern, teknik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde donatılacak ve kurulacak binalar diğer ülkelerinkinden daha aşağıda olmamalıdır. İş Üniversitelerinin kurulması ve geliştirilmesi sürecinde yapılacak olan harcamalar verimliliğin artması ve refahın yükselmesi ile ortaya çıkacak olan hasıla ile karşılığını fazlasıyla alınacaktır. Açılacak olan okullar modern çalışma yaşamının her aşamasında zorunlu olan bilgileri öğretecek ve uygulama sahasına koyacak tarzda yapılmalıdır. Teknik okullar ve meslek okulları sanayi ve sanatların önünde yürüyerek kalkınmaya rehberlik etmelidir (Akkutay, 1996).

Buyse'nin Milli Eğitim Bakanlığına sunduğu rapordan hemen sonra, 1927 yılında 1052 sayılı kanun kabul edilmiştir (Önk, 2015). Kanun onaylanmadan önce, mesleki ve teknik okulların açılması ve yönetilmesi noktasında tüm sorumluluk, il özel idare ve belediyelerdedi. Bu yasa çıktıktan sonra da mali yönden il özel idare kurumuna bağlı olarak çalışması sürdürülmüş fakat ilk defa açılacak okulların belirlenmesi, bu okulların programlarının belirlenmesi, okul için gerekli teknik malzemelerin sağlanması, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve kadrolarının belirlenmesi yönüyle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Böylelikle Milli Eğitim Bakanlığı, Buyse'nin sunduğu raporlar doğrultusunda mesleki ve teknik eğitim kurumları için yeni programlar hazırlayarak eğitimin sağlıklı ve bir bütün halinde ilerlemesi için gerekli koşullar oluşturulmuştur (Tangülü, Karadeniz ve Ateş, 2014).

Buyse'nin altını çizdiği konulardan biri olan, teknik öğretmen okullarının açılmasıdır. Mesleki ve teknik okul öğretmeni yetiştirmek amacıyla diğer öğretmen okullarından farklı olarak teknik öğretmen okullarının açılmasını raporunda sunmuştur. Fakat Buyse'nin önemle durduğu bu isteği 1934 yılına kadar gerçekleştirilememiştir. İlk olarak 1934 Konya, yılında Kız Teknik Okulu, ardından 1937 yılında Erkek Teknik Okulu açılmıştır. Bu okulların bir özelliği de Atatürk Döneminin tek teknik öğretmen okulu, bu okullar aynı zamanda meslek okullarına öğretmenleri yetiştiren okullar olmasıdır (Özel, 2007).

Omar Buyse'un kendi ülkesine uygun olan teknik-mesleki mekteplerin sayılarının artırılmasına yönelik tavsiyeleri bakanlıkça gerçekleştirilmiştir. Fakat sonuçlar Buyse'nin düşündüğü şekilde gerçekleşmemiştir. Başlangıçta tek tip olarak planlanan bu okullara daha sonra farklı bölümler eklenmiş, eğitim kademeleri artırılmış ve sayıları hızla çoğaltılmıştır. Bu sanat okulları Türk eğitim sisteminde yer alan en pahalı okullara, geniş çapta atölyelere ve ithalat yoluyla getirilen teknik malzemelere sahip olmuşlardır. Yapılan bunca çalışmaya rağmen mezun olan bireyler hayatına atılınca iş bulamamışlar, eğitimlerinin dışındaki birçok farklı meslek gruplarında çalışmak mecburiyetinde kalmışlardır. Bu bağlamda teknik eleman olarak yetişen vatan evlatları memleketlerinde iş olanakları kalmayınca Avrupa'da yer alan ve Avrupa endüstrisindeki işçi açığını kapatmaları için kullanılmışlardır. Buyse'nin teknik ve mesleki okullar ile

endüstri kuruluşları arasında iş birliğinin yapılması önerisi ise raporundan 50-60 yıl sonra gerçekleştirilmiştir (Ekizceli, 2006).

Diğer Uzmanlar

4.2.1. Bay ve Bayan Ruatelet'in Çalışmaları (1927)

1927'de Fransa'dan Türkiye'ye çağrılan Bayan Ruatelet, Mesleki Tedrisat Umum Müdürlüğünde görevlendirilmiştir. 1927'nin yaz aylarında Çapa Selçuk Hatun Kız Sanayii Mektebi'nde öğretmenlere yönelik açılan yaz kursunda eğitim vermiş ve okulu denetlemiştir.

Bay ve Bayan Ruatelet, 1927 yılında bakanlığa sunmuş oldukları raporda, Mesleki eğitim hakkında yeni bir plan hazırlamışlar; ders programlarında değişiklik yapılması, okullarda yeni bölümler açılması bazı önerilerindedir. 1929 yılında öğretmenlere yönelik açılan kursta Bayan Ruatelet Fransız mesleki öğretim modelini öğretmenlere anlatmıştır. Yine aynı sene içerisinde düzenlenen Sanayi Okulları Kongresi'ne katılmıştır. Bu süreçte Bay Ruatelet ise İzmir ve Ankara'da yapmış olduğu gözlemler sonucunda sanat okullarının programında değişiklik önerdiği ve Yüksek Teknik Öğretmen Okulu adı altında hazırladığı projesini rapor olarak Bakanlığa sunmuştur. Ayrıca Bayan Ruatelet Ankara ve İstanbul'da birçok kız okullarında yaptığı gözlemler neticesinde, mesleki eğitime yönelik yönlendirilme yapılması hususunda Bakanlığa bir tasarı vermiştir (Ergün, 1997: 149-150'den aktaran Akdağ, 2008). Bay ve Bayan Ruatelet yaptıkları çalışmalar sonucunda mesleki eğitimin uygulama ve çeşitli programlarının açılması noktasında katkıları olmuştur. Yaptıkları bu çalışmalar Cumhuriyetin ilk yıllarında en çok ihtiyaç duyulan ve en az gelişen mesleki eğitime pozitif katkıları olmuştur (Baysal ve Ada, 2015).

4.2.2. Bayan Bocard ve Oldenburg(1928)

Buyse'nin tavsiyesi üzerine, 1927 yılında Bakanlık, Bayan Bocard'ı, Türkiye'ye davet etmiştir. Bayan Bocard, ilk olarak Bakanlıkta Ev İşleri Tedrisatı Umum Müdürlüğü'ne daha sonra ise Kız Sanayi Mektepleri Umum Müdürlüğü'ne getirilmiştir. İstanbul'da 1928 yılında yaptığı gözlemler neticesinde bir rapor hazırlayarak Bakanlığa sunmuştur. Bayan Bocard, hazırladığı raporda, kız sanayi okullarının yeniden düzenlenmesi, öğretim programının çağdaşlaştırılması, temel derslerin yanında kız öğrencileri yaşama hazırlayacak "hayat ve ev idaresi bilgileri" gibi derslerin programa konulması hususunda görüş belirtmiştir.

Bayan Bocard Kız Öğretmen Okulu'nda kadın öğretmenlere yönelik eğitim vermiştir, ayrıca kız sanat okullarının programında yer almasını düşündüğü ev düzenlemesi, yemek pişirme vb. konularda Bakanlığa bir proje daha sunmuştur (Akdağ, 2008; Sulubut, 2014). Alman Tarım Bakanlığı bünyesindeki Ziraat Kurumları Genel Müdürü Oldenburg, 1927 yılında tarım okullarını iyileştirmek ve geliştirmek üzere Tarım Bakanlığı tarafından davet edilmiş ve 1929 sonunda yaptığı inceleme ve raporlarla ortaokullar kurmuş ve geliştirmiştir. Yine 1930 yılından sonra tekrar çağrılmış hazırladığı tüm projeler hayata geçirildi, tarım okulları istediği kadar ve istenilen programda açıldı. Ayrıca, Türk öğretmenlerin Oldenburg'un önerdiği Alman kurumlarına uzmanlaşmaları için gönderilmiştir (Akdağ, 2008; Baysal ve Ada, 2015).

4.2.3. Adolphe Ferriere'nin Çalışmaları İş Okulu Hakkında Rapor (1928)

İzmir Maarif Eminliği aracılığıyla tanınmış İsviçreli eğitimci 1928 yılının sonlarına doğru Türkiye'ye davet edilmiştir. Ferriere, İzmir, Balıkesir, Aydın ve Manisa çevresindeki okulları gözlemlemiş ve 20'ye yakın konferans vermiştir. İncelemeleri neticesinde hazırlanmış olduğu raporunu Bakanlığa sunmuştur. Ferriere 1938 yılında Cenevre Üniversitesi'nde katıldığı bir konferansta, Türkiye'nin gerçekleştirmiş olduğu inkılaplar ile geçmişteki birçok farklı uygulamalara son verdiğini, eğitim alanında başta laik ve karma eğitim olmak üzere birçok yenilik yaparak çok önemli hamlelerde bulunduğu ifade etmiştir (Akdağ, 2008; Baysal ve Ada, 2015).

Ferrière, eğitimde değişim için bazı koşulların gerekli olduğunu belirtir: Dünyada yer alan eğitim uzmanlarının düşünce ve görüşleri alınarak yeni eğitim yasaları düzenlenmelidir. Farklı ülkelerin sistemleri birebir kopyalanmaması ve ülkenin şartlarına uygun şekilde düzenlendiği sürece önemli fayda sağlayabilir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir grup uzman olması önemlidir. Bu uzmanların görevleri, dünya çapında eğitim konularında yayınlanmış çalışmaları takip etmek, yabancı bilim insanları ile bağlantı kurarak iletişim halinde olmak, önemli konferanslara katılmak, öğretmen yetiştiren kurumlarda okutulacak kitapları seçmek ve kitapları tercüme etmek olmalıdır (Sulubut, 2014).

4.2.4. Amerikan Heyeti Raporu(1933)

1933 yılında Amerika'dan gelen bir uzmanlar kurulu Türkiye'de geniş bir ekonomik inceleme yaparak rapor hazırlamıştır. Bu heyette Walker D. Hines, Brehon Somervell, O. F. Gardner, Edwin Walter Kemmerer, C.R.Whittlesey, W. L. Wright Jr. Bongt Wadsted, Goldhwaite H. Dorr, H. Alexsandre Smith, Vaso Triyanovith bulunmuştur (Akkutay, 1996). Heyetin raporunda, mali kalkınmayı desteklemek için şu dört eğitim dalının kurulmasına önem verilmelidir: Fen ve Mühendislik Eğitimi, Ziraat Eğitimi, Usta, işçi ve Yönetici yetiştirilmesi ve Ticaret Eğitimi alanlarıdır. Tasarlanan bu gelişme faaliyetleri sonucunda uzmanlara ihtiyaç duyulacak ve şimdikinden daha fazla usta, işçi ve tüccar açığı meydana getirecektir. Böyle kapsamlı bir faaliyet tek başına Milli Eğitim Bakanlığı'nca yürütülemez. Bu nedenle çeşitli bakanlıkların iş birliği yapılacak çalışmalarla birlikte bir program hazırlanmalı ve uygulanmalıdır (Ekizceli, 2006).

Ülke kalkınmasında nitelikli çalışan ve sanat erbabının çok önemli rolleri bulunmaktadır. Bu bakımdan sanat okullarının sayılarının artırılması, yurt genelinde yaygınlaştırılması raporda yer alan önerilerdendir. Ayrıca sanat okulları ile sanayi işbirliğinin kurulması, sanat okulları yaygınlaştırılırken bölgesel özelliklerin dikkate alınması gerektiği, İyi bir ticaret sisteminin kurulması için ticaret eğitimi mezunlarının sayısının artırılması ve aktif olarak çalışmaları gerektiğini, mevcut durum itibarıyla, tarıma dayalı olan Türkiye ekonomisinin iktisadi kalkınması için tarıma dayalı eğitime önem verilmelidir (Akkutay, 1996).

5. SONUÇ

Yeni kurulan Cumhuriyet her alanda olduğu gibi eğitim alanında atılım arayışındaydı. Bunun için Avrupa'dan ve Amerika'dan uzmanlar çağırılmıştır. Eğitimin çağdaşlaşması açısından yabancı uzmanların görüşleri doğrultusunda çalışmalar yapılmıştır.

Yabancı uzmanların bazıları (John Dewey, Amerikan Heyeti) eğitim reformuna ilişkin genel raporlar, bazıları da teknik eğitimin düzenlenmesi, İstanbul Üniversitesi Reformu ve ilköğretim raporu şeklinde belirli eğitim dallarında raporlar hazırlamıştır (Akkutay, 1996).

Davet edilen yabancı uzmanlardan birincisi olan John Dewey, Türk eğitim sistemine etkileri oldukça fazla olmuştur. Türkiye'de kaldığı sürenin kısa olması, tatil döneminde ve sadece Ankara ile İstanbul'da incelemeler yapmış olması hazırladığı raporun negatif yönü olarak karşımıza çıkmaktadır. John Dewey'in önerilerinden bazıları, bütün ülkeler için geçerli olabilecek önerilerdir. Ancak, Türkiye'ye özgü eğitim sistemi geliştirilerek taklitten kaçınılmasını önermesi önemli bir noktadır (Ortak, 2004).

Alfred Kühne'nin hazırladığı raporda teknik eğitim ile ilgili görüşler belirtmişse de bu raporlar dönemin Maarif Vekâleti yetkilileri tarafından yeterli görülmemiş ve Omar Buyse Türkiye'ye davet edilmiştir. Buyse hazırladığı raporda her şehrin kendi öz kaynaklarının etkin kullanılması doğrultusunda önerilerde bulunmuştur. Mesleki ve sanat okullarının önemini ortaya koyan ve bu okulların etkin bir şekilde eğitim yapmasının ekonomik kalkınmada önemli yer tutacağını belirtmiş olsa da, Buyse'nin önerileri de çok fazla uygulanamamıştır.

Türkiye'nin uzman önerilerini yeterince değerlendirip uygulayabilmesi için gerekli altyapıya ihtiyaç bulunmaktaydı. Ülkenin yeni kurulmuş olması, uzman görüşlerini değerlendirecek zaman ve fırsatın bulunması uzmanlardan yararlanılması noktasında etkili olmuştur. Yabancı uzmanlar Türk milli eğitiminin genel ve özel konularında birçok tespit ve önerilerde bulunmuşlardır. Raporların birçoğunda eğitimin, ekonomik yaşamla alakalı olması, pratik bilgiler içermesi ve ülke ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi önerilmiştir (Akkutay, 1996).

O dönemin şartlarında birçok konuda muasır medeniyetler seviyesine ulaşma çabasında olan Türkiye, bu devletler arasındaki mesafeyi kapatamadığı ve günümüzde bile bu çabanın devam ettiği söylenebilir. Bu bağlamda yabancı uzmanlardan geçmişte olduğu gibi günümüzde de faydalanılabilir. Ancak kendi sosyo-kültürel yapımızın ve ülkemizin gereklilikleri dikkate alınarak yapılan eğitim reformları fayda sağlaması bakımından daha anlamlı olacaktır.

KAYNAKÇA

Akdağ, Ö. (2008). "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eğitim Alanında Yabancı Uzman İstihdamı (1923-40)", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1):45-77.

- Akkutay, Ü. (1996). Milli Eğitimde Yabancı Uzman Görüşleri, Avni Akyol Kültür ve Eğitim Ümit Vakfı Yayınları, Ankara.
- Akyüz, Y. (1994). Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Baysal, Z. N. & Ada, S. (2015). Dünden Bugüne Türk Eğitim Sisteminin Yapısı, Pegem Akademi, Ankara.
- Demir, E. & Şen, H. Ş. (2009). "Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları", Ege Eğitim Dergisi, 2(10):39-59.
- Demirtaş, B. (2008). "Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler", Akademik Bakış, 1(2):155-176.
- Doğan, İ. (2012). Türk Eğitim Tarihinin Ana Evreleri, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Duman, T. (2005). "Türkiye'de Mesleki Ve Teknik Öğretimin Gelişimi" Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu, 07-09 Aralık 2005, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 173-188, Ankara.
- Ekizceli, A. (2006). "Yabancı Uzmanların Türk Eğitim Sistemi Hakkında Verdikleri Raporlar (1924-1960) Üzerine Bir Analiz", Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Gürtunca, E. S. (2018). Atatürk Ve Mesleki Eğitim.Docx. Ankara. https://www.academia.edu/35398141/Atatu_rk_ve_Mesleki_Eg_itim.docx Erişim Tarihi: 20/06/2019
- Karagöz, S. (2019). Cumhuriyet Dönemi Eğitimine Yön Veren Yerli Ve Yabancı Uzman Raporları (1911-1927), Pegem Akademi, Ankara.
- Kartal, Ö. (2016). "Erken Cumhuriyet Döneminde Yabancı Uzman Raporlarına Göre Türk Eğitim Sisteminin Ezbercilik Sorunu", Journal of Research in Education and Society, 3(1):42-59.
- Katoğlu, M. (2000). "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat". (Ed. Sina Akşin), Türkiye Tarihi (Çağdaş Türkiye), ss.417-519, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Kılınç, M. (2016). "Türkiye'de Mesleki Teknik Eğitim Tarihi (1886-1986)", Pegem Akademi, Ankara.
- Okur, M. (2005). "Türkiye'de Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları (1920-1928), Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 4(11):93-109.
- Ortak, Ş. (2004). "Atatürk Dönemi Eğitim Politikalarında Yabancı Uzman Raporlarının Etkileri", Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılapları Enstitüsü, Erzurum.
- Önk, M. (2015). "Atatürk Dönemi Eğitim Sistemi Gelişmelere Bir Bakış". The Journal of Academic Social Science Studies, 1(37): 511-530. Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2995>
- Özel, E. (2007). "Atatürk Dönemi Türk Eğitim Politikaları", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Soydan, A. (2013). "Kadın Kimliğinin Oluşması Çerçevesinde Mesleki Teknik Eğitim (Cumhuriyet İdeolojisinin Kuruluş Sürecinde Kız Enstitüleri 1923-1940)". Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, (1):269-287. <http://dergipark.org.tr/iuydta/issue/955/10772>
- Sulubulut, M. (2014). "Eğitim Alanında Türkiye'ye Davet Edilen Yabancı Uzmanlar (1923-1960)", Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Tangülü, Z.; Karadeniz, O. & Ateş, S. (2014). "Cumhuriyet Dönemi Eğitim Sistemimizde Yabancı Uzman Raporları (1924-1960)", Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(5):1895-1910.
- Yıldırım, A. & Şimşek, A. (2008). "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri", Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, K. & Şahin, L. (2015). "Osmanlı'dan Günümüze Mesleki Eğitimin Gelişimi", Çalışma ve Toplum, 1(44):77-112.